

Učiteljski Tovariš

stanovsko politiško glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Praniškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pism ne sprejemamo. Izdaja vsak četrtrek. Naročnina letna 60 Din. za izposojilce 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, da ne posebej. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3713

Ustanovitev učiteljskega gospodarskega sveta.

(Nadaljevanje.)

Konstituiranje odbora.

Po kratki debati se je konstituiral odbor gospodarskega sveta nastopno: Načelnik: Engelbert Gangl. I. nač. namestnik: Anton Gnuš. II. nač. namestnik: Andrej Skulj. Tajnik: Anton Urbančič. Tajnikov nam.: Alojzij Skrinjar. Blagajnik: Rado Grum. — Nato prevzame predsedstvo načelnik gosp. sveta tov. E. Gangl.

Učiteljski dom v Mariboru.

O Učiteljskem domu v Mariboru je poročal njegov predsednik tov. Anton Hren in izvajal: Društvo »Učiteljski dom« v Mariboru praznuje letos 10-letnico, kar se je ustanovilo. Danes razpolaga s premoženjem nekaj nad 700.000 Din in sicer v denarju okrog 400.000 Din, v blagu pa ima okrog 300.000 Din, kar je za 10-letno delo lep uspeh. Tri petine tega imetja je dala gospodarska akcija: izdajanje in zalaganje knjig, zemljevidov, učil, drž. grba itd. Dalje podrobno ne bo poročal, ker je priobčil natančno poročilo o društvenem delovanju Učit. Tovariš z dne 31. 3. 1932. Kakor vse kaže bo Učiteljski dom v Mariboru skoraj imel svojo streho.

Učiteljski dom v Ljubljani.

O Učiteljskem domu v Ljubljani poročala njegov blagajnik tov. Koba in poda kratko zgodovino o razvoju Učiteljskega doma od njega ustanovitve leta 1894 dalje. Na koncu leta 1931 je naraslo imetje na okroglo 643.000 dinarjev. Ob svoji 25-letnici je podarila Učiteljska tiskarna domu stavbišče, ležeče na dvorišču ob hiši Hedet-Koritnik in Union. S tem darom je dala tiskarna direkten povod za zidanje doma. Ing. Stanko Dimnik je napravil situacijsko skico, iz katere je razvidno, kako naj se postopa, da zraste na mestu sedanjega starega poslopja ob ulici nova impozantna stavba in kako naj se zazida prazno dvorišče.

Celo stavbišče bi bilo možno zazidati s štirimi poslopi. Kot prvi objekt naj bi se zgradil 4-nadstropni dvoriščni objekt št. I. na desni strani tiskarniškega poslopja, za katerega bi bila potrebna gradbena svota 1.4 milj. dinarjev (ne včevši mobilijar, spalnic, jedilnice itd.).

Z ozirom na racionalno in dobro sistematično izbrano stavbišče, dispozicijo prostorov in pa gradnjo samo, naj bi se že sedaj napravili generalni načrti za objekte št. I., II. in III. Za objekt št. I., katerega bi se pričelo graditi kot prvega, naj bi se pa poleg tega izdelali takoj razpisni elaborat, detajlni načrti in rentabilitetni ter amortizacijski račun.

Objekt št. I. bi imel vhod na stopnišče ob desnem vogalu sedanjega tiskarne na dvorišču. Kletni prostori naj bi služili v skladiščne svrhe in bi bili zato tudi dostopni iz sedanjih skladišč pod tiskarniškim poslopijem. Klet na desni strani stopnišča naj bi služila skramam itd. Pritličje in prvo nadstropje bi bilo v traktu levo od stopnic namenjeno za razširjenje tiskarne, provizorno bi se pa lahko uporabili ti prostori tudi v namene konvikta, ako bi jih tiskarna še ne rabila. Na desni strani stopnišča bi bilo v pritličju, I. in II. nadstropju predvideno troje dvosobnih stanovanj z vsemi modernimi pritliklinami. Ako bi potreba pokazala, da bi bili sedanji pisarniški prostori za tiskarno premajhni, bi se vsak čas lahko eno ali tudi dveje stanovanj adaptiralo za nove pisarniške prostore odnosno bi se stanovanja uporabila za učilnice, zdravniško in izolarno sobo ali za skupno ležišča za učiteljsko, ki pride po poslih v mesto. — V II. nadstropju na levi strani stopnišča bi se nabajala menza konvikta, obstoječa iz jedilnice, čitalnice (odnosno čakalnice), kuhinje s servirnico, pomivalnico, shrambo in sobo za kuharico ter garderobo in stranišči. Iz menze naj bi bil direktni vstop na streho sedanje tiskarne, katere naj bi se uveljavila tako, da bi lahko služila kot strešno dvorišče. III. in IV. nadstropje naj bi služilo kot spalnice konvikta in bi bilo mogoče namestiti 44 postelji poleg tega pa še v vsaki od štirih dvoran stranišča s pisarji in umivalnico. Postelje bi imele ob koncih omare in ob straneh pa zavese ali pa nizke stene tako, da bi bila posamezna ležišča popolnoma separirana. — Na strehi tega poslopja bi se lahko predvidele prhe in ležišča za solčenje odnosno prostor za telovadbo, kot sestavni del konvikta.

Po končanem poročilu otvori načelnik tov. Gangl debato in nasvetuje, naj načelstvo Učiteljskega doma sklepa o gradnji doma in detajlnih načrtih, kar naj nato predloži s predlogi načelstvu Učiteljske tiskarne. Oprema v domu naj bi bila preprosta. Postelje železne. Podvzame naj se akcija, da naj bi se Učiteljska društva zavezala, da kupijo po 1 ali 2 postelji in prav toliko omari. Seveda bi bilo treba vso opremo izdelati po enotnem načrtu.

Tov. Dimnik predlaga, naj Šolske izkaze, ki jih bo treba zamenjati z Dačkimi knjižicami, založi Dom, tiska pa tiskarna. Čisti dohodek naj bi bil izrecno za dom. V to svrhu naj se stopi v zvezo s tiskarno.

Tov. Hren pogrša v izkazih malih darov med učitelstvom (smrt, zapuščine, posebni dogodki itd.). Apelirati bi bilo treba na samopomoč učitelstva za prostovoljne prispevke. Morda bi se posamezniki zavezali prispevati 100—500 Din.

Tov. Skulj poudarja, da smo prišli sedaj na realno bazo. Zavzeti je treba stališče napram zadrugi »Dom učitelje«.

Tov. Dimnik predlaga, naj se učiteljice ponovno pozovejo k sodelovanju. Ako odklonijo, naj zavzame gospodarski svet napram »Domu učitelje« svoje stališče. Načelnik tov. Gangl da ta predlog na glasovanje. Bil je soglasno sprejet.

S tem je bilo dopoldansko posvetovanje završeno.

Popoldansko sejo je otvoril drugi namestnik načelnika tov. A. Skulj. Dnevni red se je izpremenil v točko, da je tov. Grum najprej poročal o 6. in 7. točki, to je o organizaciji učiteljev zadrugarjev in narodno gospodarskih delavcev in o združnih tečajih za učiteljsko.

Združni odsek.

K točki 6. Tov. Grum omenja, da je organizacija napravila leta 1929 majhen poizkus s tem, da je priredila združni tečaj, ki je trajal od 21. do 27. avgusta. Tečaj se je prav dobro obnesel. Udeleženci — 26 po številu — so odnesli prav ugodne utise. Izrazili so željo, da bi se taki tečaji ponovili. Ker je imela organizacija s tečajem mnogo stroškov, se je leta 1931 obrnila s prošnjo na bansko upravo za podporo. Banska uprava je uvidela potrebo takih tečajev, zato je votirala za delno kritje stroškov 15.000—Din. Program je bil prvotno določen na tri tedne. Moral se je skrajšati na 14 dni. Zato se je pa predavalo dnevno 8 ur, kar je bilo pri početni vrloini preveč. Zato je boljše, da traja tečaj 3 tedne po 5 ur dnevno, da udeleženci lahko obvladajo snov. Seveda bo to odvisno od finančne strani. V tečaj je bilo sprejetih 38 učiteljev in učiteljic. Tako je organizacija usposobila 59 zadrugarjev. Ako prištemo tem še kader starih zadrugarjev — 62 — imamo v organizaciji okroglo 120 zadrugarjev. — Predlaga ustanovitev posebnega združnega odseka, ki naj vodi točno evidenco.

Dalje omenja, da je v Dravski banovini zadrugarstvo najbolj razvito, vendar pa še veliko premalo, vsled česar ostane mnogo narodnega kapitala mrtvega. Treba intenzivnega dela.

Odsek naj bi stopil v stik s sreskimi kmetijskimi referenti. Zadrugarje pa bi morala banska uprava namestiti tam, kjer je dana potreba.

Pri debati se oglaš k besedi tov. Dimnik in poudarja, da je treba začeti z delom takoj. Tavalj smo pri prvih izobraževalnih tečajih, ki niso prišli do veljave. Delo pa naj bo sistematično. Se strinja z ustanovitvijo združnega pododseka in predlaga:

1. Sekcija mora javiti ustanovitev učiteljskega združnega odseka banski upravi, da jo opozori na svoje delo.

2. Izda naj se na vse učitelje zadrugarje okrožnica s posebnimi specialnimi vprašanji, da dobimo pregled učit. združnih delavcev v svrhu stika.

3. Na temelju katastra pri banski upravi naj se ugotovi, kje so zadrugi in pri katerih se učitelji udeležujejo in kje ne. Podatki naj se zberó tudi iz službenih spisov o izvenšolskem delu. Napravi naj se vloga na bansko upravo.

4. Na bansko upravo je treba takoj napraviti vlogo, da dá potrebne kredite na razpolago za razpis tečaja. Vlogi je priložiti proračun.

5. Izposluje naj se tudi pri ministrstvu dovoljenje, da se tečaj odobri in izdajo spričevala.

Po kratki debati so se nominirali člani združnega odseka za org. učiteljev zadrugarjev, ki ga tvorijo: Vsakokratni tajnik gospodarskega sveta, sedaj Anton Urbančič, dalje tov. Grum, Brezovar in Ivan Demšar. Odsek je sestavni del gospodarskega sveta. Delokrog in odnose se določijo pozneje.

Učiteljski zdraviliški dom ob morju.

O učiteljskem zdraviliškem domu ob morju je predvsem poročal tov. Grum in izvajal: V času glavnih počitnic sva bila s tov. Dimnikom na Omišlju. V pogovoru z občinskim tajnikom sva zaznala, da ima občina na prodaj zemljišče m² po 2 Din, ki leži blizu mesta ob morju. V bližini je voda in elektrika. Kraj je ob luki in je najugodnejše zimsko kopališče ob vsem Jadranu. Občinski tajnik je pokazal tudi načrte, ki so jih pred vojno napravili Madžari. Realizacijo načrta te »dru-

Učiteljski dom v Mariboru.



Društvo »Učiteljski dom v Mariboru« je kupilo gornje poslopje za 625.000 Din ter ga namerava izročiti s prihodnjim šolskim letom svojem namenu.

ge Opatije« pa je preprečila vojna. Na parceli bi se dal postaviti majhen, morda dvonadstropen zdraviliški dom, ki bi imel ves komfort za učiteljsko, lahko bi se gojila glasha in sport. Imeli bi tudi motorni čoln itd. Penzion stane drugod 75—Din. V domu bi imelo učiteljsko najmanj 30% popusta. Gradnja doma bi bila poceni. Hotel Pišer je s 30 sobami veljal 300.000—Din. Zgradba doma bi stala z inventarjem vred do 800.000 dinarjev. Dom bi imel eno veliko sobo za dame, eno za gospode po 16 postelj, skupaj 32 postelj, 38 sob z 1, 2, 3 posteljami in sicer: 10 sob po 1, 14 sob po 2 in 14 sob po 3 postelje, skupaj 80 postelj, vsega torej 32 in 80 je 112 postelj. Skupne postelje bi računali po 10—Din. Ako bi bilo zasedenih dnevno 20 postelj, bi dalo to v treh mesecih 10×20×90 = 18.000—Din; po 1 postelja po Din 15—dnevno, 5 postelj = 75 Din, v treh mesecih 6750—Din; 50 postelj po 12—Din je dnevno 600—Din, v treh mesecih pa 54.000—Din. Skupaj torej v treh mesecih 78.750—Din. Če računamo le 10% od tega kapitala, moramo imeti 80.000 Din, ker je lahko odprto vse leto. Pri hrani pa: 75 ljudi dnevno po 30 Din je skupaj dnevno 2250 Din brez pijače in drugega. V treh mesecih da to 202.500 Din. Ako računamo od tega le 10% čistega donosa, je to 20.250 Din, manj režijska za tri mesece btto 15.000 Din; iz česar sledi, da je še vedno možna amortizacija. Županstvo občine Omišalj je poslalo dopis in kupno pogodbo v podpis. Na nas je, da stopimo k realizaciji.

Tov. Dimnik je nato priporočal osnovanje »Zadruga za nabavo učiteljskih higienskih zdraviliških stanovanj ob morju«. — V svojem referatu omenja:

1. Zakon o zadrugah državnih uslužbencev (glej »Službeni list« št. 13. od 17. febr. 1932.).

2. Vrste zadrug po tem zakonu, med katerimi se navajajo stanovanjske zadruga za oskrbo higienskih stanovanj.

3. Vsaka zadruga mora biti član »Zveze nabavljajnih zadrug«.

4. Glavnica Zveze: a) Po členu 70. točka 2. »V teku 5 let se pridružuje na leto po 1/10 enomesečne draginjske doklade od vseh državnih uslužbencev. Pobere se naenkrat ali v teku dveh mesecev. b) Iz odtegljajev od vseh državnih uslužbencev I., II. in III. kat. po 10, od ostalih pa po 5 Din na mesec v 36 mesečnih enakih obrokih od 1. julija 1928. dalje; za nove uslužbence se prične odtegovati pri nakazilu druge mesečne plače.

5. V Dravski banovini je okrog 3000 učiteljev vplačalo 1.080.000 Din. Ako se 20% vsega učiteljskega koristijo z zadrugami, ostane še 80 odstotkov učiteljskega, ki nima nikake koristi od sedanjih zadrug, torej ima učiteljsko pravico na 874.000—Din kapitala, da ga izkoristi za svoje potrebe, ker odpade le 216.000 Din na one, ki se koristijo z zadrugami. Po določilu zadnjega zakona nima nihče več pravice za povrnitev odtegljajev.

6. Ugotoviti moramo točno

a) koliko učiteljev je vplačalo odtegljaje in kolika je vsota odtegljajev;

b) koliko učiteljev se koristi s sedanjimi uradniškimi zadrugami;

c) podvzeti akcijo, da vsi učitelji, ki se ne koristijo sedaj z zadrugami, podpisajo izjavo, da odstopajo svoje deleže v korist »Obmorske stanovanjske zdraviliške zadruga učitelstva Dravske banovine«;

d) da ministrstvo odredi izdajo potrdil vsem uradnikom, ki so odplačali odtegljaje, z navedbo časa in skupnega zneska odtegljaja;

d) po § 108. zakona o narodnih šolah »bo ministrstvo prosvete pomagalo ustanovljati in vzdrževati domove za zdravljenje obolenih učiteljev«. V smislu tega § naj se ministrstvo

zainteresira, da podpre akcijo za ustanovitev »Obmorske stanovanjske zdraviliške zadruga učitelstva Dravske banovine« v okrilju Zveze nabavljajnih zadrug, kateri se da omenjeni kapital na razpolago. Od take zadruga bi imeli korist tudi oni učitelji, ki se s sedanjimi nabavljajnimi zadrugami ne morejo koristiti.

Z ozirom na vse navedeno predlagam:

»Gospodarski svet izvoli ožji odbor, ki bo proučil gornje predloge ter bo s tajništvom gospodarskega sveta podvzel vse priprave za izvedbo načrta in sestavo pravil za zadrugo.«

Tovariš Voglar predlaga, da bi učitelji postali zadrugniki z deležem 1000 Din. Predlaga, da bi banovinska skupščina sprejela sklep za splošni pristop.

Načelnik tov. Gangl: Rešiti nam je dve vprašanji: 1. Nakup zemljišča. 2. Izvožitev odseka, ki naj uredi to vprašanje.

K temu pripomni, da bo »Učiteljska tiskarna« prispevala JUU 5000 Din za nakup zemljišča. Z zidanjem pa ni mogoče takoj začeti. Rok pričetka naj se v pogodbi podaljša od 3—5 let, kar je sporočiti občini.

Tov. Skulj opozarja, da bi se morda izkusilo s posojilom med učitelstvom.

Tov. Voglar predlaga, naj se Savezu predlože načrti in rentabilitetni račun.

Nato se izvoli predlagani odsek, ki ga tvorijo tovariši: Ivan Dimnik, Rado Grum in Ivan Kocijančič. Sklep: Odsek naj natančno preštudira ves načrt in pripravi elaborat za prihodnjo sejo.

Sprejeti so bili sledeči predlogi in nasveti:

a) Zapisnik o prvi seji gospodarskega sveta naj se razmnoži in pošlje vsem zadrugam in društvom, ki so člani gospodarskega sveta.

b) Vse zadruga in društva naj poročajo na prvi seji o gospodarskem svetu in sklepanju o prispevkih za gospodarski svet v svrhu organizacije in realizacije namena.

c) Na dnevni red prihodnje seje gospodarskega sveta naj se stavi poročilo o Učit. gospodarski poslovalnici.

d) Pri vseh programih in načrtih bodimo skromni in preudarni.

d) Vsi udeleženci naj natančno poročajo svojim zadrugam in društvom o poteku seje gospodarskega sveta in o njegovih sklepih.

Prihodnja seja gospodarskega sveta se bo vršila okrog polovice meseca maja.

Kriza, nadprodukcija in dr.

Na nekatere točke uvodnega članka »Učit. Tovariša« z dne 10. marca bi rada odgovorila, ne da bi s tem hotela kratiti čas in zaslug mnogospoštovanih tovarišev.

Žal, da nimam v rokah »Službenih podatkov« vsega učiteljskega in da mi silno nedostaje časa. Na podlagi »Službenih podatkov« bi s številkami lahko dokazala, koliko odstotkov učiteljev, vzgojenih po državnih ali privatnih učiteljskih, se je udeleževalo pri izvenšolskem delu in kako udeleževalo. Sicer podatki ne bi bili povsem točni, ker mnoge skromne tovarišice niso hotele prositi društev in korporacij tozadevnih potrdil, one pa same od sebe niso izdajale izkazil.

Tu bi mimogrede pripomnila, naj bi ob kaki taki priliki oblastva izdala odredbo društvom, korporacijam, naj kot skromno priznanje za velik trud, ki ga je imel posameznik v njih vrsti, izdajo sama od sebe izkaze o delu. Vsaj drugega plačila itak ravno najpožrtvovalnejši in najagilnejši niso prejeli in še tega ne zahtevali, mnogi celo na poziv nadrejenih oblasti ne, ker se to upira njihovu značaju. Pa kdo danes po tem vpraša?

Učitelj bodi vsem vse; znaj vse, če si se učil ali ne; ukloni se vsakomur. Komu mar tvoje tihe žrtve, tvoje — čisto v solzah prečute ure prepotrebne nočne počitke! Ukazi so tu, izvesti jih je treba brez pogovora in to v času, ko ima vsak sedemletni »prvček« pravico, da si sam išče »pota in cilje«.

Kaj hočemo! »Hlapci« še niso izumrli in kakor kaže, v našem poklicu vsaj ne bodo. Preveč nas je pač in zato s »štreberstvom« izpodjedamo kruhek drug drugemu, kakor delavci in zlasti delavke tovarni, ki v mnogih krajih prehodi dnevno po 30 km in več za ubogih 60 do 90 Din tedensko. Sama sem poznala take in ne pretiravam.

O vzgoji k izvenšolskemu delovanju je pa težko reči kaj pravega. Že z metodiko, ki se podaja na učiteljskih za posamezne predmete, je težko kaj začeti v oddaljenih gorskih vasi, zapuščenih kmetijskih okoliših, kaj bi šele z drugimi novotarijami in domisleki, ki se morda izvrstno obnese v mestu — a zunaj ne koristijo prav nič! — Tu treba razumevanja ljudskih potreb, srca in volje! To treba vzgojiti v mladih ljudeh. Delo se pokaže samo. Spoznamo in učimo se ga pri izkušenih tovariših (icah) v domačem kraju, okolišu.

Začetniki pa, ki še v razredu niso sigurni in biti ne morejo (vsaj vendar to vsi vemo iz svojih prvih let!) — bodo narodu veliko več koristili, če se poglabijo predvsem prav intenzivno v svoj toliko zahtevajoči poklic, študirajo svoj okoliš in skušajo po vzgledu starejših, izkušenejših tovarišev (ic) prilagoditi svoje življenje in bitje kraju in času, ne da bi slepo posnemali krajevne in časovne razvade in napake. Čim se količnik ustale, utrdijo in pokažejo smisel za ljudske potrebe, bo vsak starejši tovariš rad odstopil dober del izvenšolskega dela. Tako delo bo potem tudi res imelo uspeh in bo rodilo zadovoljnost ljudsko in učiteljsko (ičino), dočim se prera- ni poizkusi navadno izjalovijo ter rode gnev in celo obup.

»Priletna.«

POSETITE KONCERT

MLADINSKEGA PEVSKEGA ZBORA
TRBOVLJE-VODE
V NEDELJO 17. T. M. DOPOLDNE

Splošne vesti.

UČITELJSKA STANARINA IN NATURALNA STANOVANJA

Sekcija je poslala predsedstvu JUU v Beograd v zadevi učiteljske stanarine in naturalnih stanovanj nastopno brzojavko:

»Po členu 66. finančnega zakona se ne odbijajo naturalna stanovanja, ki pripadajo po specialnem zakonu. Ukinjen je tudi drugi odstavek člena 29. činovniškega zakona, po katerem se je odbijala stanarina samoupravnih teles. Udruženje naprošamo, da izpolni odredbo banskim upravam, da ne bodo odbijale stanarine in naturalnih stanovanj učiteljskega.«

Sekcija je prejela od Udruženja nastopni odgovor:

»Učinjeno je vse, da hitno blagajne dobijo naređenje za pravilno isplatu.

Glavna kontrola če poslali objašnjenje jer je u drugim mestima isplata izvršena pravilno.«

Sekcija bo podvzela še vse potrebne korake, da izpade zadeva ugodno za učiteljsvo.

Znižanje davka od zmanjšanih službenih prejemkov ni bilo mogoče izvršiti že za mesec april, ker bi se bilo z zaračunavanjem znižanja davka zakasnila likvidacija in izplačilo prejemkov tako, da bi ne bili prejeli učitelji plač 1. aprila, ampak šele kasneje. Zadeva bo urejena z majskimi prejemki.

— Knjige Slovenske šolske Matice za leto 1931. so dotiskane. Ljubljanskim šolam ozir. članom so na razpolago vsak dan ob 10. uri predpoldne v 1. deški osnovni šoli na Ledinu, zunanjim člani jih dobe pri svojih poverjenikih enkrat drugi teden. Z ekspeditom knjig pričemo takoj. — Odbor Slov. šol. Mat.

— Koncert Mladinskega pevskega zbora Trbovlje-Vode. Kakor je bilo že javljeno, priredi ta zbor v nedeljo 17. t. m. dopoldne svoj drugi koncert v Ljubljani. Koncert bo zanimiv, ker se izvaja po večini nov program. Vsem je gotovo še v spominu prvi koncert in veliki uspeh. Pevski zbor je pa med tem časom še pridobil, ker je priredil veliko koncertov po Dravski banovini in v Beogradu. Učiteljstvo naj opozori v šoli svoje otroke na koncert, ter nabavi vstopnice v predprodaji po nižnji ceni. Trboveljska mladina, dirigent Šuligoj in njegov sodelavec Pertot, pa bodo spoznali, kako visoko ceni Ljubljana njihovo delo.

— Koncert UPZ »Ivan Filipovič« iz Zagreba. 2. maja priredi učiteljski pevski zbor iz Zagreba v Ljubljani v veliki dvorani hotela Union svoj prvi koncert. Zbor je bil ustanovljen pred letom dni in šteje 50 učiteljev, po večini iz Zagreba. Zborov dirigent je znani hrvaški glasbenik in komponist Boris Papan-dopulo. Z vsi resnostjo se je vrgla ta mlada pevska družina, po vzgledu našega UPZ, na delo, ter priredila pevsko turnejo po Jugoslaviji. Ob priliki koncerta v Beogradu, je bil ves zbor predstavljen Nj. Vel. kralju, ki jih je tudi bogato nagradil. Glasbena kritika jih je enoglasno dobro ocenila. Ze njihov program: »Sto godina jugoslovenske glasbe« in dejstvo, da je to prvi njihov poset, zaslužita naše vsestranske pozornosti. Naš pevski zbor je bil v Zagrebu trikrat in vedno je bil vsestransko zadovoljen. Pozivamo tovarišice in tovariše, da agitirajo od osebe do osebe in storijo vse, kar je v njih moč, da bo poset res dober. Verujte, da ako ne bo podrobne agitacije, bo dvorana prazna! Učiteljstvo pa ima moč zainteresirati publiko za to prireditve in se tako revanžirati enkrat za ono, kar so oni nudili našim pevcem že večkrat.

— Občinske dajatve krajevnim šolskim odborom. Mnoge občine so precej zaostale s svojimi prispevki, ki so jih dolžne dajati po § 130 zakona o narodnih šolah krajevnim šolskim odborom. — Da bi se ti zaostanki ne večali, je odredila kr. banska uprava za Dravsko banovino, da morajo občine te svoje obveznosti poravnati sprti. Ugotoviti je, koliko procentov občinskega proračuna odpade na šolski proračun in pristojni del mora občina sproti dajati krajevnemu šol. odboru.

— Otvarjanje gospodinjstkih tečajev. Ministrstvo prosvete je opozorilo z odlokom ON br. 21.808 z dne 25. marca 1932, da je treba za vsak novi gospodinjstki tečaj predhodno zaprositi ministrstvo prosvete za odobrenje otvoritve tečaja ter se ne sme noben tak tečaj otvoriti, preden ni izdano zadevno odobrenje.

— Obiski pri banski upravi. Ker se intervencije pri prosvetnem oddelku kraljevske banske uprave še vedno tako pogosto ponavljajo, je ta objavila, da so osebne intervencije popolnoma brezuspešne, ker more prosvetni oddelek poslovati le na pismeno-uradno predloženo vlogo (prošnje, pritožbe itd.). — Prepričani smo, da bodo vsi zavedni in disciplinirani člani pozdravili ta ukrep, ki naj zatre grdo razvado, ki se je vkoreninila pri nekaterih učiteljih, da za vsako malenkost in povsem nepotrebno iz osebnih koristi nadlegujejo sami, ali pa po drugih osebah prosvetno upravo.

— »Madison Square garden« v Čehoslovaški. Baťa gradi v svojem sedežu največjo dvorano v Čehoslovaški za sportne in društvene prireditve. — Poleg največjega kinematografa in največjega hotela, ki se dozdajava v Zlinu, se bo mesto sedaj odlikovalo

tudi na sportnem polju. Zlinški »Madison Square garden« bo velika dvorana s prostorom 1000 m², v kateri se bodo lahko prirejale boksarske tekme, teniške tekme in druge sportne prireditve. Dvorana bo zgrajena tako, da jo bo zelo lahko preurediti v plesno dvorano in za javno telovadbo, a po potrebi se bodo v njej vršila tudi javna predavanja. — Tehniški bo urejena popolnoma dovršeno, s postranskimi galerijami, z moderno urejenimi kopalnicami in z veliko garderobo.

— Pomoč slabim učencem. V srednji šoli delajo mnogim dijakom nemale pregla- vse posamezni predmeti. Posebno proti koncu šolskega leta se vrši navadno nekaka odločilna borba za pozitivne rede iz teh predmetov. Mnogi si pomagajo z inštruktorji, oni ki pa nimajo za to denarnih sredstev, naj se obrnejo na: Direkcijo Vidovičeve dopisne šole za samouke v Sarajevu, Ulica kralja Aleksandra 53, ki nudi s svojimi bogatimi izkušnjami vsakomur sigurno pomoč pri učenju.

† Matija Lavrenčič. V Ljubljani je umrl upokojeni šolski upravitelj Matija Lavrenčič, oče naših vrlih tovarišev Lojzeta in Ivana Lavrenčiča. Krepak na telesu je tudi kot upokojenec še mnogo let poučeval v vojaških analfabetskih tečajih. Njegovo življenje je bilo en sam delaven dan in do zadnjega je ohranil svoj zdravni humor. Nenadna smrt ga je iztrgala v visoki starosti iz naše sredine. — Bodi mu zemljica lahka! Prizadetim naše sožalje!

— Zdravniški pregled otrok pred vpisom v šole. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je izdalo poseben pravilnik o zdravniškem pregledu otrok pri vpisu v šole. Pregled je obvezen za vse otroke, ki se vpišejo v šole; izvrši ga šolski zdravnik, če tega ni, pa pristojni občinski ali okrožni zdravnik. Običajno naj se vrši pregled ob priliki, ko cepijo otroke proti kozam. — V osnovno šolo se ne smejo vpisati otroci, ki so preslabo telesno razviti, dalje tisti, ki zaradi telesne nesposobnosti ne morejo hoditi v šolo ali ne morejo sedeti v klopi, ter otroci, ki ne morejo z uspehom slediti pouku zaradi defektov čutnih organov.

SLOVENSKI JAVNOSTI!

Glasbena Matica v Ljubljani proslavi o Binkošti letošnjega leta, to je od 13. do 16. maja 1932 60-letnico svojega delovanja ter priredi ob tej priliki I. slovenski glasbeni festival in otvoril razstavo, ki naj pokaže razvoj glasbe v našem narodu. Razstavo pripravlja poseben odsek Glasbene Matice, pod vodstvom odličnega strokovnjaka in glasbenega zgodovinarja prof. dr. Josipa Mantuanija.

Razstavljene bodo po možnosti vsi predmeti, ki se nanašajo na našo glasbo kakor: slike skladateljev, njihova dela v rokopisu ali v tisku, dalje izdaje raznih muzikalij starejšega in novejšega datuma, knjige posvetne, nabožne in pedagoške vsebine, ki vsebujejo tudi pesmi z notami, fotografije in slike glasbenih instrumentov ter raznih krajev in poslopj, ki so važni za našo glasbo, programi koncertov in glasbenih prireditev sploh, umetnine naših umetnikov, katerim služi glasba kot motiv, itd., itd.

Zaradi tega se ponovno obrača Glasbena Matica do slovenskega občinstva, cerkvenih predstojništev, šolskih vodstev, naših društvenih knjižnic, arhivov in drugih ustanov, ki imajo v svoji posesti gori navedene ali podobne predmete, da jih posodijo Glasbeni Matici za čas razstave od začetka do konca meseca majnika t. l.

Prejem vsakega predmeta, posojenega za razstavo, potrdi odbor Glasbene Matice, ki jamči tudi za točno vrnitev. Glasbena Matica prosi predvsem za prijave in to najkasneje do 20. aprila t. l. Način dobave bo potem pismeno dogovorjen.

Za odbor Glasbene Matice v Ljubljani:
Predsednik: Tajnik:
Dr. Vladimir Ravnihar. Prof. Anton Lovše.

Osebn. zadeve

i Napredovali so v VI. skupino: Kavčič Barbara, Sv. Martin; Sevnik-Zeleznik Adela, Vransko; v VIII. skupino: Zehelj Alfred, Bočna; Stukelj Vida, Frankolovo; Sojer-Kaluzinsky Stefanija, Kočevje; Stopar Ivan, Tržič; Pavlič Iva, Kobilje; Pavlič Albina, Kobilje; Petelin Albin, Skrilj; Predan Lea, Sveti Andraž; Podboj Marija, Ljubljana; Pucelj Iva, Brežice; Lorger Vida, Smarje; Kramberger Joško, Murska Sobota; Kraševac Danica, Vitanje; Krebelj Marija, Maribor; Kogoj Ana, Griže; Kozjek Ana, Dol. Nemška vas; Križman Angela, Gor. Ponikva; Kulović Viktorija, Valta vas; Kuljiš Helena, Rudnik; Stopar-Novak Stefanija, Plešivce; Planinc Giza, Videm na Savi; Pečarič Jerica, Studenec; Peunik Erna, Mozirje; Pleskovič Martina, Gor. grad; Primožič Terezija, Sorica; Podvršnik Anton, Sv. Martin; Povh Vačav, Sv. Rupert; Puncer Marija, Vransko; Klemenec Franc, Sevnica; Hönlman Zofija, Višnja gora; Gerlane Bogomil, Laško; Gole Marija, Prevalje; Ferencak Edo, Dol. p. Laškem; Kukovec Cecilija, Sv. Tomaž; Grögl Feliks, Sv. Rupert; Hudales Jadviga, Smartno-Slovenjgradec; Grom Milan, Babno polje; Gorup Franc, Sv. Florjan; v IX. skupino: Makarović Marija, Krka; Majnik Ferdinand, Preddvor; Semr Darinka, Polom; Hauke Natalija, Sv. Benedikt; Mahkota Milan, Hrastnik; Veber Marija, Mirna Peč; Kramar Magdalena, Sv. Marjeta; Bavdek Dušan, Lovrenc Franc, Cirkovci; Belec Ivan, Križevci; Erker Berta, Dolž.

IZPRAZNJENE IN RAZPOLOZLJIVE UČITELJSKE SLUŽBE NA OSNOVNIH ŠOLAH DRAVSKE BANOVINE.

SREZ BREŽICE: Brežice za 1 šolskega upravitelja; Blanca za 1 učitelja; Dobova za 1 učitelja in 1 učiteljico; Kapele za 1 učitelja; Rajhenburg za 1 učitelja; Senovo za 1 učitelja; Sromlje za 1 šolskega upravitelja in 1 učiteljico; Zabukovje za 1 šolskega upravitelja.

SREZ CELJE: Blagovna za 1 šolskega upravitelja.

SREZ ČRNOMELJ: Adlešiči za 1 šolskega upravitelja; Bojanci za 1 šolskega upravitelja; Dragatuš za 1 šolskega upravitelja in 1 učiteljico; Rožni dol za 1 šolskega upravitelja; Stara Lipa za 1 šolskega upravitelja; Talčji vrh za 1 šolskega upravitelja.

SREZ DOLNJA LENDAVA: Beltinci za 1 učiteljico; Centiba za 1 učitelja; Crenšovci za 1 učitelja; Dolga vas za 1 učitelja; Dolina za 1 šol. upravitelja in 1 učiteljico; Dol. Lendava za 1 učitelja in 1 učiteljico; Gaberje za 1 učitelja; Ivanci za 1 učiteljico; Kobilje za 1 učiteljico; Mala Polana za 1 učiteljico; Melinci za 1 učiteljico; Odranci za 1 učitelja; Petišovci za 1 učiteljico; Pince za 1 učiteljico; Turnišče za 1 učiteljico; Velika Polana za 1 šol. upravitelja in 1 učiteljico; Zamostje za 1 meš.

SREZ GORNJI GRAD: Mozirje za 1 šol. upravitelja; Skorno za 1 šol. upravitelja; Smartno ob Dreti za 1 šol. upravitelja.

SREZ KAMNIK: Čemšenik za 1 meš.; Domžale za 1 šol. upravitelja; Komenda za 1 šol. upravitelja.

SREZ KOČEVJE: Banjaloka za 1 šol. upravitelja; Faravas za 1 šol. upravitelja; Kočevska Reka za 1 učiteljico; Loški potok za 1 učitelja; Ovčjak za 1 meš.; Polom za 1 šol. upravitelja; Ribnica, deška osnovna šola za 1 učitelja; Ribnica dekliska osnovna šola za 1 učiteljico; Sodražica za 1 učitelja.

SREZ KONJICE: Čadram za 1 učiteljico; Kobilje za 1 učiteljico; Sv. Kunigunda za 1 šol. upravitelja; Skomarje za 1 šol. upravitelja; Spitališ za 1 šol. upravitelja in 2 učiteljici; Vitanje (trg) za 1 učiteljico; Rakovec za 1 šol. upravitelja.

Pri naročilih potom Učit. gosp. poslovalnice upoštevajte knjigarno Učiteljske tiskarne!

L I S T E K

Po koncertni turneji pevskega zbora moravskih učiteljev (PSMU) po Španiji in Portugalski.

Kakor je bilo že javljeno v eni prejšnjih števil, je priredil PSMU pevsko turnejo po Španiji in Portugalski. Ta velika in velepomembna pevska turneja, združena s kulturno propagando, je trajala 21 dni. Zbor je priredil 17 koncertov, 19krat je pričel koncertni zapel. Prepotoval je 8100 km v 212-urni vožnji in prešal — oziroma prečel — 7 noči v vlaku. Domov je prinesel velik moralni uspeh in 60 tisoč čeških kron deficita — kratka — so- dobnost in za delovanje vseh pevskih zborov običajna bilanca. Pristaviti bi morali samo še to, koliko so potrošili posamezniki in koliko dni po turneji bodo prenašali razne — »malenkostne« težave v žepu, križu, glavi itd.

Poglejmo si pa vso turnejo tudi od druge — kulturne strani — od one, ki je vsem neidealistom tako nepotrebna. Uvideli bomo, da so vse take turnee in nastopi v materialnem pogledu, naj bo to v Španiji, Portugalski ali pa v Kranjskem, momentano vedno deficitni. Kulturni deficit pa spremeni tekom časa tudi materialno stran v suficijno — toda ne za pevca! Prav bi torej bilo, da bi polmočni krogi podpirali pevska udruženja. Na CSR je v tem pogledu boljše. Toda pri nas? — Prve vrste pri vseh domačih koncertih so prazne in še povabljeni ne pri-

dejo. PSMU je pod vodstvom svojega očeta, voditelja in dirigenta prof. g. Vacha priredil koncerte v sledečih mestih: Bilbao, Gijou, Santander, Madrid, Pertu, Lisabon, Tartagóna, Barcelona, Reus, Manresa, Gerena in Figueras. Prepevali so v petih jezikih in sicer: češko, latinsko, špansko, katalonsko in portugalsko. V vseh dnevnikih in revijah so pisali o zboru, njegovih zmoglostih, o nastopu, o češkoslovaški kulturi in češkoslovaškem učiteljsstvu kar najlepše in zelo obsežno. Kolikvega pomena za narod in učiteljsvo, katerega zbor dela propagando s pesmijo po tujini, naj izpričajo besede češkoslovaškega poslanika v Lisaboni g. dr. Štruppa: »Vi pevci, ste naredili za poznavanje češkoslovaškega naroda in njegove kulture z 2 koncertoma v Lisaboni več, kot na propagandah literature v večih letih! Da je to resnica, naj govorijo številke: O PSMU je pisalo 63 časopisov v 122 člankih. Med temi je bilo 43 kritik, 39 kulturnih referatov in 40 slik. V vseh člankih in kritikah se stavlja češkoslovaški narod in učiteljsvo za vzgled španskemu in portugalskemu.

Torej! Kulturna bilanca je res visoko pozitivna in daleč presega deficit 60.000.— Kč. Češkoslovaški narod, ki ima v svojem učiteljsvu tako močne borce za konsolidacijo doma in propagando v tujini, bo z lahkoto ne samo poplačal, ampak preplačal ta »deficit«.

Prepričani smo, da naš pevski zbor ni končal z dosedanjima dvema turnejama, ampak bo nadaljeval ter nam donasal velik kulturni suficij, ter materialni deficit v deset-tisočih »jugoslovanskih dinarčkov« po vzgledu PSMU. Našim severnim bratom moramo pa iskreno čestitati, ter jim zagotoviti, da tudi mi pazno sledimo njih velikemu, težavnemu, a uspešnemu delu! — Čo.—

Fr. Rogl:

„Ciciban“ pa „Mihec in Jakec“

»Kaj ne, atek, samo Miklavž ima take knjige?« me je vprašala 4-letna hčerka, ko je dobila »Miha in Jakca«. Vse, kar je bil Miklavž h knjigi priložil, ni imelo nobene vrednosti; lahko bi prinesel samo »Miha in Jakca«; otrok je bil presrečen. Kar takoj sva morala na delo! Dan za dnem sva čitala, se smejala in zopet resno premišljala. Vsak prosti trenutek je zapazila mala Cicibanka in mi pravila: »Atek, tam pri »Pustu« (ali kjerkoli je bilo, — vedno pa je bilo točno) sva nehala, dajva dalje!«. Do božiča je atek znal že vse in mu je bilo dovolj. Tudi mamici se je godilo enako.

V pravem času je prišel na počitnice Cicibankin 8-letni bratranec. Vse počitnice smo imeli blažen mir. Otroka pa sta se zabavala in učila. Ker je Cicibanka predobro poznala vse slike, je bil bratranec včasih v zadregi. Nekega jutra smo ga našli, kako je v polmra- ku — še v postelji — »študiral« »Miha in Jakca«. Pač ni hotel zaostajati v znanju. — Ne želja po znanju, privlačnost, otroškost, zanimivo pripovedovanje in slike so ga privlačevale h knjigi.

Počitnice so prehitro minile. Cicibanka je spet sama. Zopet je bilo treba mamice in ateka, ki pa sta imela »Miha in Jakca« že polna ušesa. Nista hotela več čitati, nevoljna sta bila. Cicibanka je gledala in si menda mislila, da nisva pri pameti, da ne marava take zanimive knjige. Stiskala je »Miha in Jakca« k sebi, gledala izpod čela, sedla na stol, potegnila ateka za rokav in dejala: »Bom pa sama čitala!«. Dal sem ji svinčnik.

Od sličice do sličice je hitela, besede so kar same vrele iz navdušenih ust, kar podobice so jih govorile. Prišla sta Mihec in Jakec na svet, bila sta krščena — vse kakor v knjigi. Tako poglavje za poglavjem — vsa knjiga. — Zaskrbelo me je, kako more štirileten otrok toliko napenjati možgane. Pa je prišla žena: »Ti, kaj bo z otrokom, v šoli pa ne bo nič z njim, boš že videl!«

Cicibanka, ponosna na svoje znanje, je začela čitati znova. Pa sva se potolažila z ženo. Saj samo slike pripovedujejo, živijo. Otrok ne pozna niti ene črke.

Menda nisem ob nobeni knjigi užival toliko sreče, kakor ob »Miha in Jakca«. Nihče od dospelih ne more pripovedovati tako živo in navdušeno, kakor zmoro to otrok, ki ga kaj navduši, prevzame ali ga osvoji. To je gotovo napravila pri vseh mladih bralcih knjiga »Mihec in Jakec«.

—o—

Cicibanka me je še vprašala, zakaj je kovač različen od očeta, ki je ista oseba — včasih ima brado, včasih pa samo brke. Pa zakaj je narisana glava, ki naj bi bila Jakčeva, tako stara (plešasta)? Kadar se Mihec ali Jakec smeje ali joče, delajo za njiju to drugi obrazi, ne njuna. Tudi si nista podobni risbi dečkovih obrazov v prvih poglavjih z onima v poznejših.

Mislil pa, da so to — in še nekatere netočnosti — malenkosti, ki bi se pri prihodnji izdaji mogle popraviti, in ne morejo vplivati na veliko umetniško in vzgojno vrednost te odlične Ribičičeve knjige, ki naj bo tudi v drugič opremljena z Gasparijevimi slikami.